

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Srijeda,
11. ožujka 1953.
Izlazi tjedno
God. II. Broj 30
Cijena 5 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Popis stanovništva

31. ožujka o. g. u 24 sata određeno je kao stanje po kojem će se izvršiti popis stanovništva na teritoriju cijele FNRJ. Taj trenutak naziva se »kritični momenat« popisa.

Osnovno pravilo popisa jeste da se popisuje samo ono lice koje se nalazilo u životu u »kritičnom momentu« popisa.

Popisom će biti obuhvaćeno svako lice koje se u to vrijeme zatekne na teritoriju FNRJ, bez obzira da li je naš ili strani državljanin. Također će se ovim popisom obuhvatiti i svako domaćinstvo.

Uspjeh popisa zavisi u prvom redu o solidno izvršenim pripremama zatim o maksimalnoj zainteresiranosti našeg stanovništva, kao i o zalaganju i kvalitetu neposrednih organa popisa.

Da bi popis tekao normalno, na području našeg kotara i grada dosad su izvršene opsežne pripreme. Tako su po seima kotara kuće obilježene brojevima, a u gradu će do 15. ov. mj. biti postavljani na kućama novi brojevi. Isto tako izvršen je popis svih naseljenih mjesta (sela, zaseoci, pustare, usamljene kuće, ulice, trgovi i t. d.), a izrađene su prostoručne skice za svako selo, općinu i grad Šibenik. U ovim skicama unesene su kuće sa novim brojevima, kao i važniji topografski znakovi (ceste, putevi, pruge i t. d.). Također je izvršena raspodjela terena na popisne krugove, tako da će svakom popisivaču biti dodijeljeno od 150—200 stanovnika. Svaki popisivač dobit će skicirani nacrt kuća u okviru predviđenog broja stanovnika. Svaki popisivač dobit će ovako prostoručno skiciran svoj popisni krug, te će detaljno biti upoznat i na terenu i na skici koje granice obuhvata popisni krug. Na ovaj način ne će doći do ispuštanja iz popisa koje granice kuće, a niti će se desiti da ista bude popisana dva puta. U tu svrhu u toku je obuka općinskih popisnih komisija kao i određivanje i poduka samih popisivača.

Ako se uzme u obzir da naš kotar i grad broji oko 75000 stanovnika i oko 17000 domaćinstava, onda se tek može sagledati zamašnost radova koji se obavljaju i koji treba da se obave oko popisa stanovništva. Međutim, naš najvažniji zadatak sastoji se u pripremanju stanovništva za popis, da ono daje tačne odgovore, osobito one koje se tiču zanja-

manja, položaja i grane djelatnosti. Potrebno je nadalje, da u dane popisa bude što manje kretanja. Naročito je važno sa ovim upoznati ljude sa sela koji rade u pojedinim poduzećima u gradu, da u dane popisa ostave tačne podatke kod svojih kuća. U tu svrhu bit će održan sastanak sa predstavnicima svih privrednih poduzeća sa područja kotara i grada, na kojem će se raspravljati o tehničkoj strani popisa. U cilju detaljnijeg upoznavanja stanovništva iznositi će se razna objašnjenja iz popisnice putem štampe, kao i razglasnih stanica, te na sastancima masovnih organizacija.

Nijedan naš građanin, a niti seljak ne bi trebao biti indiferentan prema ovom popisu. On je naročito značajan za pružanje pokazatelja o našem unutrašnjem razvitku, pa stoga interesantan i za vanjski svijet. Naša statistika kao i popisi cijenjeni su u svim modernim državama svijeta. Ovom prilikom to trebamo također potvrditi.

Izbor popisivača je isto tako važan momenat kako u kvantitativnom tako i u kvalitativnom pogledu. Za naš kotar i grad potrebno je oko 500 popisivača. Ako se ima u vidu da su pitanja u popisnicama takva da odgovore mogu bilježiti ljudi sa barem nižom školskom naobrazbom, onda se postavlja pitanje: od kud pribaviti ovakav kvantitet i kvalitet popisivača? Razumije se da ih mi trebamo i možemo izabrati. Pri tom u prvom redu dolaze u obzir službenici ustanova i poduzeća, kao i prosvjetni radnici. Bjt će slučajeva da će trebati zatvoriti ponegdje osnovnu školu, poljoprivrednu zadrugu, manje poduzeće i sl. Tri dana trajat će obuka sa ovim ljudima, a sam popis pet dana. Stoga rukovodioci ustanova, poduzeća, škola i t. d. trebaju biti pripralni na sve ove momente kada ih zatraže općinske popisne komisije.

Izvršno vijeće NR Hrvatske održalo je nedavno sjednicu na kojoj su razmotrena razna pitanja, koja su u vezi sa popisom. Određeno je, da se sudske rasprave, zakazane u dane popisa, moraju odgoditi. Nadalje je zaključeno, da trgovačke radnje i poljoprivredne zadruge odgode uobičajenu inventuru, a od 15. ov. mj. pa unaprijed moraju se obustaviti sve masovne akcije na terenu, kao naplata poreza i slično.

Boško Šarić

9500 lica na kotaru gledalo kino-predstave

U posljednje vrijeme pokretno kino NO-a kotara pokazuje veliku aktivnost. Ono je u prošlom mjesecu obišlo 30 sela na kotaru u kojima su se prikazivali filmovi nastavnog i umjetničkog sadržaja. Za prikazivanje filmova u svim selima vlada veliki interes što pokazuje i činjenica da je u mjesecu veljači kino-predstave posjetilo preko 9500 lica.

Naročito je veliki interes u onim mjestima koja do sa-

da nisu imala prilike da vide kino. Tako je 22. prošlog mjeseca održana prvi put kino-predstava u selu Krčulju kod Primoštena, kojoj je prisustvovalo preko 200 seljaka. Toliko je zapravo mogla da primi školska dvorana, međutim, mnogi su ostali u hodniku i ispred školske zgrade. Seljaci su izrazili želju da ih što ponovno posjeti pokretno kino, što bi im trebalo u svakom slučaju udovoljiti.

Sastanak Izvršnog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Bolja organizacija političkog rada

Nakon IV. kongresa Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije na našem kotaru se pristupilo konkretnim mjerama za oživljavanje političkog rada u osnovnim organizacijama na terenu. Posebna briga je posvećena za bolje upoznavanje naših ljudi sa kongresnim materijalima.

Na sastanku Izvršnog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda šibenskog kotara, koji je održan prošlih dana, raspravljalo se upravo o tome kako što korisnije organizirati taj rad na terenu. Tako će se referat druga Kardolja sa IV. kongresa obraditi najprije s predsjednicima i

tajnicima osnovnih organizacija SSRN, a zatim će se predavanja održati u svim osnovnim organizacijama na kotaru. Razumljivo je, da će organizacije Saveza komunista i njenih članovi trebati da u punoj mjeri pruže pomoć za što bolji uspjeh u ovom poslu.

Da bi se osigurao stalan politički rad u osnovnim organizacijama i da bi se one zadržale osamostalile, pristupit će se osnivanju aktiva predavača u svim organizacijama na terenu.

Na sastanku je, pored ostalog, podvučeno značaj predstojećeg popisa stanovništva. U prvom redu osnovne organizacije SSRN na kotaru moraju ozbiljno shvatiti ovaj zadatak. Članovi Socijalističkog saveza upoznavat će se

putem štampe s važnošću popisa stanovništva i njihova je dužnost da našim ljudima pravilno tumače ovu zamašnu akciju. Osnovne organizacije će posebno pružiti pomoć kod izbora popisivača o kojima uglavnom i ovisi da li će se popis tačno i pravilno odvijati na području kotara. Svakako, da organizacije SSRN moraju biti onaj faktor, koji će u punoj mjeri osigurati pravilno izvršenje ovog zadatka, a posebno da se ovom prilikom daju tačni podaci.

Organizacije Socijalističkog saveza radnog naroda moraju pojačati borbu protiv parola koje neprijatelj u posljednje vrijeme širi s namjerom da omete normalno odvijanje popisa stanovništva na području našeg kotara.

Uspješan razvitak SRZ „Pobjeda“ iz Zatona

Ova SRZ osnovana je 15. III. 1949. godine od 18 domaćinstava sa 72 člana. Prilikom njezina osnivanja imala je vrlo malo zemljišnih površina a naročito obradivih. Koncem 1949. ili početkom 1951. godine zadruzi je prišlo još 48 domaćinstava sa 178 članova. U 1951. god. prišla su još 2 domaćinstava sa 10 članova.

Na zadruzi u 1950. i 1951. godini, u poreu svoje organizacije rada, odvijao se prilično usporo, tako da u zadruzi nije bilo nikakvih jasnih problema i kolebanja. Kad god u 1951. godini iznosio je 200 litara, tako da su zadrugari s puno više radili u zadruzi, a bilo je i takvih slučajeva da su pojedinci radnje radili u zadruzi nego na svojoj okucnici. Za ovakvim politom zadrugara — zadruge je iz dana u dan postajala sve cvrsća i produktivnija je sve veće rezultate. Tako u 1951. godini zasaden je na 100.000 m² površine novog vinograda. Osim toga, u 1951. godini kupila je iz obrtnih sredstava jedan kamion nosivosti tri i pol tone za koji je plaćeno 700.000 dinara. Pored toga, u istoj godini kupila je iz obrtnih sredstava jedan brod i mrežu m. gavicu u vrijednosti 110.000 dinara, također iz obrtnih sredstava kupila je jedan par konja i jedna koia u vrijednosti 160.000 d.n. Osim navedenog zadruge je u 1951. godini napravila jednu staju za konje na što je potrošila 650.000 dinara. Taj iznos dobiven je iz državnih investicija.

U 1952. godini zadruge je zasadila 13.000 čokola novog vinograda u Gačevezima i Gradovcima II vinogradi, kao i oni već spomenuti, zasadeni su na modernoj osnovi, tako da će se moći primijeniti mehanička obrada.

Zadruge je u 1952. godini proizvela ove količine poljopriv-

Narod Zablaća elektrificira svoje mjesto

Mještani Zablaća su dosad uložili mnogo truda na elektrifikaciji svoga mjesta. Kroz selo je postavljena električna mreža a isto tako su završene kućne instalacije. Radovi na transformatorskoj stanici nalaze se u završnoj fazi.

Na svim ovim radovima narod je dao oko 1000 dobrovoljnih radnih dana, a u novcu je prikupio 1 milijon i 700 hiljada dinara. Iseljenici su priložima također osjetno pomogli ovu akciju svojih mještana.

Međutim, za potpuno dovršenje radova na elektrifikaciji mjesta bilo bi još potrebno oko 600 hiljada dinara. Kako Zablaćani sad nisu u stanju da pribave pomenuta novčana sredstva, to očekuju pomoć od narodne vlasti.

rednih proizvoda:

Vina 3 vagona, rakije 3.000 litara, ulja 2.000 kg, višanja 2.500 kg i t. d. Pored toga, ima i prihoda od ujarne i kamiona. Ukupni bruto prihod zadruge iznosi oko 6.000.000 Din.

Pored toga, bitno je istaknuti, da bi zadruge postigla sigurno i bolje rezultate u 1952. da je poslovala po novoj organizaciji rada t. j. po privrednom računju.

Zadrugari su svojim radom i zalaganjem pokazali, da se zbija bolje z. v. u radnoj zadruzi, nego vani. Da je to tačno, potvrđuju i ove činjenice:

Članovi SRZ grade 8 novih zgrada za stanovanje i to kao na pr. Lacomović mate, Cvijan Branko, Milošević Josie, Milošević Mate i drugi.

Zadruge je početkom o. g. kupila u jednog privatnika i to u Crncu Sime jednu zemlju, za koju je dala 200.000 dinara.

Zadruzi prilaze novi članovi, tako da se je na glavnoj godišnjoj skupštini raspravljalo o prijemu dva nova domaćinstva u zadrugu.

Zadrugari malo idu raditi na svoje okucnice, a to radi toga što je njihova zarada u zadruzi mnogo veća

Na kraju treba napomenuti da je postignutom uspjehu mnogo pridonjelo i rukovodstvo zadruge koje se mnogo zalagalo u radu, a naročito predsjednik Milošević Blaž, koji je u 1952. god. imao 160 radnih dana u polju sa zadrugarima. Za takav primjeran rad i zalaganje zadrugari su ga na glavnoj godišnjoj skupštini ponovno izabrali za predsjednika.

Najglavniji zaključci — doneseni na godišnjoj skupštini su:

1. Produbljivanje demokratskičnosti u zadruzi,
2. Zasaditi još jedan hektar novog vinograda,
3. Napraviti jedan zadrugi podrum za smještaj 15 vagona vina,
4. Izgraditi garažu za smještaj i čuvanje kamiona,
5. Poslovali po privrednom računju.

Ivan Goleš

Sjednica NO-a gradske općine

U utorak 17. ov. mj. u prostorijama kluba administrativaca održat će se IV. redovna sjednica NO-a gradske općine, čiji se dnevni red sastoji u slijedećem: 1. Prijedlog nacrtu odluke o društvenom planu i budžetu za 1953. god., 2. Završni račun za 1951. god., 3. Izbor komisije za reviziju i prijepis biračkih spiskova i 4. Rješenje o eksproprijaciji zemljišta za gradnju stambenih zgrada u predjelu Baldekin.

Početak sjednice zakazan je u 9 sati prije podne.

TIRANIN JE OSTAVIO ROPSTVO I BIJEDU

Staljin, najveći nečovjek našeg vremena, leži sada u prahu i bez slave. Nad njegovom teškom strepi grupica o-ligarha koji, uza svu gvozdenu strast za vlašću, nekako kao nesigurno opipavaju za što se uhvatiti i kako suzbiti opasnost što prijeto od njih, kojih su ambicije ravne njihovima, ili bi mogle biti. A još više kako obuzdati narod. Ne preostaje drugo do pojačani oslonac na policiju i vojsku.

Staljin spada u one koje je historija još za života tačno ocijenila i prezrela. Slijedeći stope najvećih tirana u prošlosti covječanstva, osobito o njih što nikoga na ruskom tlu, u carskom Kremlju, on je posijao nevidene muke i patnje naroda, on je iza sebe ostavio jednu stabljiku državnog kapitalizma. No, takvog državnog kapitalizma u kojem vlada jedan sloj, koji ima apsolutnu vlast i u čijem se metodu vladanja i shvaćanju najreteljnije ogleda sve ono najtamnije i najstrašnije što su vladajuće izrabljivačke klase iz prošlih društvenih formacija razvile, samo što je to sada, kada već sviće novo, ljudskije društvo, daleko strašnije i nepodnošljivije nego u prošlosti.

Od vremena kada je poslije Oktobra, — a za vrijeme dok je Lenjin umiruću nemoćno gledao kako birokratizam počinje nagrizati djelo proletarijata nekadašnje carske Rusije — počeo igrati značajnu i za revoluciju kobnu ulogu Staljin je, sve dok nije fizički uništio staru revolucionarnu gardu, strepio da li će mu uspjeti akcija da razdvoji grupu opozicije, da koristeći jednu grupu istrebljuje drugu. Konačno je tiranin ipak trijumfirao. Ali historija mu se i ta osvetila. Posljednjih godina uvjerljivo mu je dokazala, da njegova gruba sila i lukavost ne može preko nekih brana. No po Staljina i njegov sistem najsudbonosniju branu postavili su komunisti i narodi Jugoslavije. Svojim jedinstvom u otporu pokušajima ugnjetavanja i smjelim zaokretom u izgradnji socijalizma mi smo

razotkrili utvaru socijalizma u SSSR-u. Staljin i njegov birokratski sistem pokazali su se pred čovječanstvom u svojoj svojoj bijedi i golotinji. I Staljin je morao umrijeti s teškim teretom koji su mu Tito i socijalistička Jugoslavija navalili na prsa. Tiranin je dobio lekciju da narodi nisu i-gračke!

Još su jedamput povrijedili uspomenu na Lenjina, kada su u njegovoj bizini postavili Staljinovu mumiju. No doći će dan, kada će radni narod SSSR-a dostojno sahraniti Lenjina, a Staljinovu mumiju spasti i prah rasuti na vjetru.

beščutni Maljenkov sa svojim grupom, koja je sada prevagnula, izgrađivat će kult Staljina, da bi tim kultom zadržao vlast i »jedinstvo« carstva. Ali to ne će spasiti vladajuću birokratsku kastu i njen sistem, jer radnici i seljaci teško mogu zaboraviti svoje drugove i braću čije kosti Staljinov NKVD već gotovo triaset godina sije od Pečore do Koume i Kamčatke, od Port Igarke do Karagande.

Mi ne znamo kada i na koji način će pasti tiranija. To je unutrašnja stvar naroda SSSR-a. Ipak se može, — ne precjenjujući niti podcjenjujući ulogu pojedinih ličnosti u kretanju ljudskog društva, — reći:

Staljinova smrt ostavlja otvorenima mnoga pitanja. Prvenstveno to vrijedi za unutrašnji razvitak SSSR-a. Ne treba gajiti iluzije da će birokratski sistem uskoro pasti, ili da će nova garnitura povesti razumniju vanjsku politiku. Stobodni narodi i vlade trebati će s povećanom budnošću pratiti politiku SSSR-a i izgrađivati svoju obranu, da bi se na svakom mjestu mogli uspješno suprotstaviti njegovom agresivnom pritisku. Braniti se od eventualnog napada, ali pustiti da se proces raspadanja birokratskog sistema i tiranije razvija iznutra sam. Dakle, nikakvog preventivnog rata. Neka se Maljenkov koprcu u borbi protiv pretendata na njegovo mjesto, a svi zajedno neka se koprcaju u borbi protiv vlastitog naroda.

ZBOROVI BIRAČA U NAŠEM GRADU

Moguće je znatno bolje

Posljednjih dana veljače i prvih dana ovog mjeseca održani su na području naše gradske općine zborovi birača. Raspravljalo se o prijedlogu društvenog plana i budžeta gradske općine.

Ti su zborovi bili vrlo dobra prilika za birače da se točno upoznaju s prijedlogom društvenog plana i budžeta i da daju svoje prijedloge (odnosno zaključke zborova birača) Narodnom odboru gradske općine. I kada se sve zbroji onda proizlazi, da je na zborovima birača palo dosta korisnih prijedloga.

Naročito padaju u oči mnogi prijedlozi o poboljšanju higijenskih uvjeta u gradu. Birači su uvjerljivo dokazivali da je prijeko konačno poboljšati higijenske uvjete dopreme mesa iz klaonice, a isto tako i kruha iz pekarnica u prodavaonice, što se do danas obavljalo nehigijenski i na neprikladan način. Predloženo je, da se općenito poboljša održavanje čistoće u gradu (pometanje i polijevanje), da se ukloni iz grada sabiralište smeća, koje se još uvijek nalazi u blizini stambenih kuća i bolnice.

Nije ozbiljnije raspravljano i o drugim problemima. Ponegdje je nabačeno i pitanje izgradnje sta-

nova, doma kulture i sl., ali ništa određenije nije rečeno niti predloženo. Na jednom zboru predloženo je, da se, u zajednici s NO-om kolara, izgrade turistički objekti na slapovima Krke i prilazi k njima.

Nameće se pitanje: u kojoj su mjeri bili uspješni posljednji zborovi birača?

Prije svega teško se otići dojmima, da problem društvenog plana i budžeta gradske općine, problem raspodjele i upotrebe raspoloživih sredstava nije na zborovima birača dovoljno shvaćen a niti raspravljan u cijelini. Istina, moglo bi se reći, da su birači diskutirali samo o onome što smatraju da treba i moguće je poboljšati u okviru predloženog društvenog plana i budžeta, a ostalo da jednostavno prihvaćaju bez primjedaba i prijedloga. No, to bi samo donekle moglo biti točno. Ostaje činjenica da nije u cijelini raspravljano o prijedlogu društvenog plana i budžeta, već da su dodirnula samo neka (iako veoma važna) pitanja. I po toj osnovnoj karakteristici zborovi birača nisu se razlikovali od drugih sastanaka osnovnih organizacija Socijalističkog saveza radnog naroda, na kojima je već bilo govora o slič-

nim prijedlozima.

Uzrok je tome nedovoljno ekonomsko obrazovanje, a donekle i nesistematski politički rad. Jedno i drugo nije teško poboljšati, a naročito ono prvo, iako je obdije usko povezano. Ne traži se tu nikakvo osobno ekonomsko obrazovanje. Bilo bi dovoljno na što je moguće jednostavniji, ali ozbiljan način (ne vulgarizirajući), na sastancima SSRN ili drugim predavanjima prikazati mehanizam našeg društvenog plana. Naši radnici praktično stižu ono najpotrebnije ekonomsko obrazovanje i dopunjavaju ga učenjem iz teorije. Oni već upravljaju i učene bolje upravljati. Zar jedan dio toga ne bi mogli postići i ostali članovi SSRN odnosno birači na području izbornih jedinica ili sektora?

Drugo što umanjuje uspjeh je nedovoljno poznavanje Zakona o narodnim odborima gradova i gradskih općina. To ne bi trebalo da bude problem. Pa ipak je još problem, treba odučno pobijati shvaćanje da su neke odredbe zakona formalizam, odnosno da sve ne mora biti onako, odnosno da ništa ne smeta, ako je nešto propušteno. Pogledajmo to "nešto", što ništa ne smeta.

Ne možemo tvrditi da je svugdje objavljen saziv zborova birača najmanje osam dana prije održavanja (u hitnim slučajevima rok je tri dana, što ovdje baš ne dolazi u obzir). Dapače, prije prijedi su protno.

U jednoj izbornoj jedinici na plakatu čak nije ni objavljen prijedlog dnevnog reda zborova birača, već je jednostavno napisano da će biti zbor birača na kome će održati predavanje taj i taj. Diskusija biračkog tijela u društvenom planu i budžetu izravna se sa bilo kojim predavanjem. Posljedica toga je da birači (osim onih koji su to slučajno prije negdje čuli) tek na sastanku saznaju o čemu će biti riječ.

Na jednom zboru birača nije birano predsjedništvo zborova, niti je zapisničar vodio zapisnik. Drugdje opet biralo se na zboru i zapisničara, iako to nije dužnost zborova birača.

Nije na svakom zboru birača

čitav čitav prijedlog društvenog plana i budžeta, nego samo globalno. Nije dakle čitano na što će se sve i koliko utrošili od sredstava. Time se nehotice, težeći za »praktičnošću«, izgubilo iz vida da je upravo riječ o pojedinih stavkama u prijedlogu, a ne samo o cijelini.

Veliki propust je što se o prijedlozima nije glasalo, pa se ne zna što je zaključak zborova birača, a što nije. Ispada nekako ovako: Prijedloge, koji su popraćeni općim pljeskanjem, može se smatrati zaključkom zborova birača (iako je trebalo odrediti kako će se donositi zaključci).

Što je s prijedlozima koji su popraćeni slabim ili nikakvim pljeskanjem? Razumljivo je, da one ne bi trebali biti zaključci zborova birača. Međutim, budući da o prijedlozima nije glasano, to onda i tri prijedlozi prema zapisniku vrijede kao zaključci zborova birača. »Praktičnost« ili nemarnost dovela je do toga da se konačno ne može točno utvrditi što je zaključak zborova birača. Nije potrebno dokazivati da su odredbe Zakona o Narodnim odborima gradova i gradskih općina jednostavne i jasne i da postavljaju zahtjeve koje je moguće relativno lako ostvarivati i na selu a kamoli ne u gradu.

Običaj je da se poslije obavljenog posla zaključi kako je mogao i bolje biti obavljen. To vrijedi i za posljednje zborove birača, samo s tom razlikom što treba zaključiti, da je taj posao mogao biti mnogo bolje obavljen, da su zborovi birača mogli biti još uspješniji. Birači (iako se ne može biti zadovoljan s brojem prisutnih na nekim zborovima) su opet pokazali da su vojni raspravljati o problemima svoga grada, te da zborove birača shvaćaju kao sastavni dio naše socijalističke demokratije, u kojoj oni imaju i pravo i dužnost da kažu svoju riječ. Na narodnom je odboru i SSRN da zborovi birača sve više budu mjesto na kojem će birači svojim prijedlozima pomoći narodnoj vlasti da u zajedničkom interesu riješava opće probleme, gdje će oni ujedno ostvarivati i svoje pravo da kontroliraju rad narodnog odbora.

Odbor saveza RVI ostao bez prostorija

Rješenjem Stambene uprave Narodnog odbora gradske općine Šibenik, dano je ovlaštenje dvojici građana da se usele u zgradu Mjesnog sindikalnog vijeća (bivši Narodni odbor kolara). Pri tom istu organ nije ni mislio, da će time praktički Savez RVI-e ostati bez jedine poslovne prostorije, koja je bila u toj zgradi. Stvar je, kao što se vidi, prepuštena stihiji. Tajniku Saveza ratnih vojnih invalida preostalo je samo da od NO-a gradske općine zahtijeva u zamjenu drugu prostoriju. No našalost, ni do danas odbor SRVI još uvijek stoji bez poslovne prostorije i uzalud stranke — ratni i porodični invalidi — traže tajnika Malu Lokasa. Nije riječ slučaj da mu neki članovi na ulici daju knjižice, članarinu i t. d. što on sve slaže u džepove pa je na sto muka.

Još je najteže to što je komisija za banjska i klimatska lječilišta trebala konačno proraditi upravo tih

dana, kada je odbor Saveza RVI ostao bez svoje poslovne prostorije. Pitamo se sada, na kome je griješila da ta komisija još nije počela djelovati. Izvršni odbor organizacije SRVI tome nije kriv, jer se je zalagao od siječnja ove godine da ta komisija otpočne sa svojim radom. I sada, kada je konačno određena za tu komisiju i liječnik, ona opet ne radi. A uzrok po mom mišljenju trebalo bi tražiti u tome, što je naša organizacija lišena svoje prostorije. Dakle, sada kada ima najviše posla, kao što je rad na članskim knjižicama, pripremama za godišnju skupštinu i t. d.

Osim toga dvojica građana, koji su se uselili, iskopčali su bez ikakvog ovlaštenja telefon i predali ga pošti. Svakako takav postupak tih drugova nije za pohvaliti i vrlo je čudno da su oni tako postupili, a neopravdava ih to što su imali rješenje o useljenju.

D. Kovač

IZ SUDNICE

Osuđeni kradljivci

Dana 25. i 26. II. o. g. održana je pred Okružnim sudom rasprava protiv Lapčić Nikole, Lapčić Vase, Vranjković Save, Miličić Vlade i Tomasović Mitre iz Smrdelja. Prva četvorica odgovarali su zbog više teških krađa i razbojništva počinjenih kroz razdoblje od 1947. do 1952. g. na području sela Rupe i Varivode, a peta optužena odgovarala je kao njihov jatak.

Utvrđeno je, da su optuženici naoružani sa jednom ili više pušaka i sa jednim revol-

verom upadali noću u tuđe avlije i kuće, te dočekivali prolaznike na cestama, pa otimali blago, robu, hranu, novac i dr. do čega su mogli doći, te sve to odnosili u Smrdelje, gdje su uz pomoć pete optuženice vršili diobu. Dokazano je, da su počinili ukupno 28 takvih zločina.

Sud je svu petoricu oglasio krivima i prvu četvoricu osudio na kazne od po 6 godina strogo zatvora svakog, a petu optuženicu na godinu dana zatvora.

Što je gripa i koji je njen uzročnik?

Stariji ljudi sjećaju se bolesti koja je od 1918.—1920. godine kao smrtonosni uragan projurila skoro preko 20 miliona ljudi. Gripa je tada vjerojatno započela u Španjolskoj, odatle joj i naziv »španjolska groznica«, ili kod nas dobro poznata pod imenom »španjolska«. Gripa je zarazna bolest, pa je prema tome ona kao i ostale zarazne bolesti prouzrokovana jednim mikrobnom. Dugo je vremena trebalo da se otkrije uzročnik gripe. Među mikrobe ubrajamo bakterije, koje uzrokuju bolesti kod ljudi i životinja i viruse, koji su još sitniji od bakterija, pa se ne mogu vidjeti običnim mikroskopom, već posebno konstruiranim elektronskim mikroskopom, koji povećava sliku preko 30 hiljada puta. Uzročnik gripe je jedan takav virus, veličine 70—100 milimikrona. Međutim, dok se bakterije mogu uzgajati van organizma na mrljivoj materiji, dotle virusi rastu samo na živom ikivu, pa se zato u laboratoriju upotrebljavaju kokošja jaja. Postoji, međutim, više vrsta virusa gripe (A, B, Y). Sadašnja epidemija gripe, čiji je val zahvatio Zapadnu Evropu (Francuska, Belgija, Engleska) i koja je prešla granice naše zemlje uzrokovana je virusom A.

KAKO SE GRIPA ŠIRI

Gripa spada u t. zv. »zarazne bolesti civilizacije«. To su, naime, takve zarazne bolesti, koje se ne prestaju širiti napretkom kulture (kao na pr. kolera, tifus, boginje i t. d.), jer veći promet i uži kontakt u gradovima pogoduje nesmetanom širenju uzročnika. Te se bolesti šire zrakom (pri govoru, kašljanju, kihanju), pa je zbog toga borba protiv takvih bolesti teža nego kod onih, gdje su putevi zaraze uvjetovani higijenskom neprosvijećenošću i kulturnom zaostalošću naroda. Te se bolesti šire neobično brzo. »Španjolska« je trebala samo šest mjeseci da se rasiri po čitavom svijetu. Na taj način širi se i gripa, kod koje je borba još i teža, jer je čovjek za nju vrlo osjetljiv i što postoji vrlo velik broj sasvim laganih slučajeva. Ovi teku u obliku jedne bazilene hunjavice ili lake prehlade, pa zbog slobodnog kretanja u ljudskom kolektivu šire i podržavaju zarazu.

KAKO PROTJECE GRIPA I KOJE SU OPASNOSTI

Početak gripe je obično nagao, na što ukazuje već i sam naziv, jer riječ gripa, dolazi od francuske riječi »grapper«, što znači uhvatiti, šče-pati. Opća klonulost, zimica, vrućica, glavobolja, i bolovi u mišićima, najčešći su a ujedno i prvi znakovi bolesti. Penakad se javlja povraćanje, eventualno krvarenje iz nosa, kihanje, kašalj, koji obično ne prouzrokuju mnogo ispljuvka. Očni kapci su upaljeni, bolesnik nema apetita, temperatura se zna popeti do 40 stupnjeva. Gripa je poznata kao bolest sa mnogim komplikacijama, a često se razvija upala pluća. Naročito je gripa opasna kod starijih ljudi, srčani bolesnika i trudnih žena. Ona umanjuje otpornost organizma, osobito kod djece, koja postaju sklona drugim dječjim zaraznim bolestima. Prema tome su epidemije gripe uvijek ozbiljna pojava.

KAKO SE ZAŠTITITI OD GRIFE

Nema efikasne metode za zaštitu od gripe. Raskužba vagona, dezinfekcija pisama, zatvaranje javnih lokala i škola nisu dosad pokazali očekivajuće rezultate. Preostaje kao najbolja mjera u borbi protiv gripe: individualna zaštita, a u prvom redu provadanje najelementarnijih higijenskih navika. Već kod prvih znakova gripe, najbolje je odmah ići u krevet. Kod mnogih ljudi postoji mišljenje, da prehlada boje prolazi, ako je čovjek »prode na nogama« a što je iz osnovna krivo i provadati ga znači u najmanju ruku izlagati svoje zdravlje opasnosti. Izvor gripoznih uzročnika je bolesnik čovjek, otud je izdvajanje bolesnika prva zaštitna mjera, jer se uklanjanjem izvora infekcije sprječava prelaz klca na druge ljude. Osim toga mora se izbjegavati zajednička uporaba ručnika, čaša i pribora za jelo. Nadalje je potrebno, što češće kretanje na svježem zraku i češće zračenje prostorija, jer sunce izvrsno dezinficira. Bolesničku sobu potrebno je češće prozračivati, jer se na taj način smanjuje opasnost zaraze za ukučane. Kako se gripa može prenijeti i zagađenim rukama ili prljavim maramcima, potrebno je da osobe, koje dvore bolesnika, uvijek operu ruke kada su nešto radile oko njega. Zaštita od gripe obuhvata brigu da se sluznica nosa, usta i ždrijela održava u što boljem stanju. Zato je korisno češće ispiranje usta blagom rastopinom hipermangana.

Također je potrebno istaknuti, da je ovogodišnja gripa lakša od one, koja je vladala zimi 1951. godine. Slučajevi obično prolaze bez komplikacija i traju nekoliko dana. Ukoliko bi se karakter epidemije promijenio, tada je jasno da bi se provela zaštita cijepjenja.

Cijepivo treba da je priredano iz onog soja virusa koji u dotičnom kraju podržava epidemiju, pa zato ne postoji univerzalno cijepivo, već se uvijek priređuju nova. U Londonu postoji od 1947. g. svjetski centar za influencu, koji iz svih krajeva svijeta prima obavješti o oboljenjima i izoliranim sojevima virusa, koji se tu tipiziraju i prema njima izrađuje odgovarajuće cijepivo.

SLUČAJEVI GRIFE U ŠIBENIKU

Prema podacima, kojima raspolaže Sanitarno-epidemiološka stanica u Šibeniku, grad još nije zahvaćen potpunom valom epidemije. Do sada je registrirano preko 500 slučajeva. U drugim gradovima kao u Splitu i Zagrebu broj oboljelih je relativno mnogo veći.

U Pirovcu se gradi škola, a u Tribunju uljarna

Narod sela Pirovca uz pomoć narodne vlasti podiže zgradu za osmogodišnju školu, za koju je dosad dato više stotina dobrovoljnih radnih sati. I mještani Tribunja ne zaostaju za njima. Onj su odlučili da podignu zgradu za uljarnu, čiji su radovi već u toku. Znajući koliko će važnost imati uljarna za privredni život njihova mjesta, donijeli su odluku da dobrovoljnim radom ubrzaju ostvarenje ove značajne akcije.

Pogled na slapove Krke

KAZALIŠNA KRONIKA

Nušić-Stanković: „VLAST“

Praizvedba u šibenskom Narodnom kazalištu 25. II.

Ovoga su puta naši studenti odista zauzeli šibenski teatar: isključivo svojim snagama stavili su na našu scenu Nušićevu komediju »Vlast«, u dopuni Mile Stankovića. Režirao ju je student (Ivo Livaković), scenu je postavio student (Saša Ljahnicky), studenti su tumačili i sve uloge. I, možemo reći: sa punim posjedovanjem scene, okretno i vješto, bez one ukočenosti i zabune, koja i oduševljenog kazališnog amatera čini diletanom u vrlo ztom značenju te riječi, a opel bez one smiješne nadmenosti u tonu ili kretnjama, koja ga čini diletanom u najgorem značenju te iste riječi. Izvedbi su studenti prišli ozbiljno, kao izvršenju jednog kulturnog zadatka, sa punim shvaćanjem i poštovanjem jednoga scenskog literarnoga djela. Njihov ensemble dao je potpuno ujednačenu igru, koja se odvijala lako, prirodno i bez trzaja, tempom koji joj igri odgovara. Pomoćni likovi prezentirani su reljefno: osjećalo se da se svaki od njih sudbinski kreće na ploham svih triju dimenzija koje predstavljaju ne samo sredinu, nego i građevinu, dabome u odgovarajućoj mjeri karikiranu i ismijanu, neo-gradskog građanskoga društva. Bagatelnih uloga nije bilo, i to se osjetilo kod onog niza epizodista: svaka takva uloga ozbiljno je nastudirana i do kraja solidno zvedana.

Toliki napor iziskivao je i sam Nušić-Stankovićev tekst, koji — nakon »Puti oko svetla«, »Sumnjivog lika«, recimo i »Gospode ministarke«, ali svakako nakon sjajnog i sadržajnog piščevog »Pokojnika« — nije imao da nam nešto novo kaže. Dramski zapletaj — qui pro quo: »lepolica Nina« zabunom hvata umjesto ministra njegovu tasta — nije ni nov ni slobodan od klišeja. Pored toga, tu je i stari Nušićev humor, koji sa svom svojom zajedljivosti, služi uveseljavanju.

Takav je već Nušić: razviti veliku sprdnju, da bi prava šteta bila da je nema, jer ne bi imali čemu da se smijemo. Nušić je htio ismijati malograđanin. To mu je uspjelo. Ali kroz smijeh ih je prigrio i sve im oprostio, jer: »Naši su, davo ih nosi!« Ta oltusnost desolidarisanja i onda kad se ugrožava hleb malog činovnika ili vrše »zanimljivi poslovi« na uštrb narodne imovine, nelagodno se osjeća. Režiser Livaković je vrlo dobro učinio što je u jednoj od scena trećeg čina interpolirao takav svoj umetak, koji lišava seljaka predsjednika općine biljega »opštstvenek« gejačke gluposti u svakoj prilici i pod svaku cijenu.

Ivo Livaković dao je ministrovog tasta Miloja rutinom izgrađenoga glumca. To nije bilo »komedijanje radi komedijanjak«, nego do sitnih detalja izrađeni lik melo-

građanina, koga golica i sama riječ »vlast«. Svoju napornu ulogu Livaković je odigrao do kraja živo.

Ministrov stric Arsa odlično je interpretiran od Spire Guberine, koji je ovoga sreskog »bre-boga-tika« dao u izvornom ruhu, liku i temperamentu.

Saša Ljahnicky dao je karikiranog predsjednika seoske općine, pravino policiravajući više komičnost situacije, nego lika. Skupnu seoske deputacije, sa sjajnim seoskim uciteijem (Speranda), čija predsvatka pocijnje ako ne »od jezik« a ono neizobjezno od Bizanije, uoia je jednu od najljepših scena, u kojoj je ipak bilo »jeleti« masovnostu.

Duška Marinić i Vanja Bilić dale su dva najizrađenija zenska lika: prva provodačicu gospa Milcu, a druga »lepoticu Ninu«. Marinićka je živom igrom i »rakelnim« govorom elektno odvijala scenu za scenom ove male sredine, dok je Bilićka temperamentno iskrala qui pro quo, koji umalo nije ministra stajao glave, pardon: položaja.

Dvije malene uloge bile su, po općem uvjerenju, najbolje što je u pogledu glume dala ova izvedba. Sinisa Recelj dao je referenta u ministarstvu Lazića najljepšom interpretacijom teksta: i o-bazriv, i podmkao, i denuncijant i »poiožara«, koje želi da se do-vori. Dušan Berić dao je muža »le-potice Nine« u liku perlektne pijanice.

Nije zadovoljio ministar Toza Nena Iljadice, ali on za to nije kriv. Napravilo ga bez razloga »le-polanom«, sportskim tipom, lukom sa »roza-licem«, u protlimbi sa tek-stom koji Tozu čini i lukavim i podmkulji i zainteresiranim. Iljadice je tekst vjerno i dobro prenio, ali mu nije uspjelo da pruži i fizički lik mladog ministra-karijeriste.

Diskretnom igrom pridonijeli su izradi scenskog kompleksa svoj vrlo pozitivan prilog i svi ostali: Duška Kalanj (ministrova žena Leposava), Danka Montana (njevina majka Mara), Zosja Trojan (kuma Cana), pa Dušan Petković (vrlo dobar u ulozu ministrovog školskog druga), Aleksandar Jelisavčić (kum Save), Joško Celar (načelnik ministarstva Savić) i Vlatko Maričić (moma pri ministarstvu).

Saša Ljahnicky je oba interieura »Vlasti« postavio stilski solidno. Publika (kazalište je bilo dupkom puno) je uspjeh naših studenata nagradila živim priznanjem.

Mi to Udruženju šibenskih studenata u Zagrebu (predsjednik Tomislav Krnić) i njihovu kulturno-umjetničkom aktivu koji je »Vlast« stavio na scenu, ovdje izražavamo. I sa žaljenjem pitamo: zašto samo jednom u godini?

D.

VIJESTI IZ NAŠEGA GRADA

ŠIBENIK
KROZ TJEDAN

Narodno sveučilište

U srijedu 18. ov. mj. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća održat će prof. Joža Erl predavanje pod naslovom: »Društveno rukovođenje školom«. Početak predavanja u 19 sati.

Kinematografi

TESLA: premijera francuskog filma — LJUBAVNICA IZ VERONE — Dodatak: Filmske novosti br. 6 (do 16. III.)

Premijera engleskog filma u prirodnim bojama — LJUBAV JE LIJEPA — Dodatak: Filmske novosti br. 7. (od 17. do 23. III.)

SLOBODA: premijera engleskog filma — ENCORE — Dodatak: 80-godišnjica beogradskog bozorišta. (do 17. III.)

Premijera njemačkog filma — MAJA POD VELOM — Dodatak: Uspomene s pruge. (od 18.—24. III.)

Dežurna ljekarna

Službu vrši II. narodna ljekarna — cesta Bratsva i Jedinstva.

Iz matičnog ureda

ROĐENI

Marija, kći Ante i Tone Ceko; Vedrana, kći Josipa i Biserke Tolj; Aleksandar, sin Radoja i Ade Novak; Branka, kći Vlade i Frane Skubonja; Mirjana, kći Josipa i Marije Štepić; Slavko, sin Mirka i Mare Crijen; Siniša, sin Ante i Bose Štrkalj; Janez, sin Božidara i Milke Grojzdek; Marija, kći Frane i Ivanice Jandrić-Sare; Luca, kći Jose i Ane Vuković; Nevenka, kći Mate i Karmele Jelić; Anica, kći Marka i Mande Blažević; sin Marka i Mande Blažević; Janja, kći Nikole i Tonke Koštan; kći Ivana i Anice Krnić; Zdenka, kći Jose i Danke Jadrešić i Bosa, kći Marije Superba.

VJENČANI

Bečić Ante, nastavnik — Beljan Božena, učenica učiteljske škole; Kesić Špiro, zemljoradnik — Božidar Manda, domaćica; Pender Niko, transportni radnik — Jelić Tonka, domaćica; Savić Ljubomir, st. vodnik JNA — Klarić Hozana, trg. pomoćnik; Melović Sulejman, manualni radnik — Bačkulić Stevanija, manualna radnica; Ergić Velimir, Miroslav, ribar — Pedišić Kristina, domaćica i Lovrić Vinko, stolar — Jurković Pera, domaćica.

UMRLI

Knežević Slavka pok. Krsto, stara 66 god. i Mikulandra Tona rođ. Lambaša, stara 47 god.

PETAR SEKŠO

Jučer je u šibenskoj bolnici nakon kratke bolesti preminuo u 72. godini života naš sugrađanin i patriota Petar Sekšo.

Još u ranoj mladosti Petar Sekšo napušta svoju zemlju i odazi u SAD. U svijet ga je otjerala bijeda, kao i ostale naše ljude. Njegov mladenački san da se u novome svijetu obogati, nije se ostvario. Pokojnik je, često pomajući naše ljude, i sam nekoliko puta ostajao bez igdje ičega. Naprotiv, kroz život polu stoljeće koliko je proboravio u tuđini nikad nije ni od koga tražio pomoći, već je dapače i sam pomagao gdje je trebalo pomoći. Kroz život to vrijeme uvijek je s interesom pratio sve što se događa u našoj zemlji, a napose u njegovu rodnom kraju. Svoju ljubav prema socijalističkoj domovini drug Petar je nebrojeno puta manifestirao u dalekom svijetu. Poslije rata jedan je od osnivača Kluba šibencana i njegov prvi potpredsjednik. Dobar dio zasluga da je šibenska bolnica dobila rentgenski aparat pripada nesumnjivo našem starini Petru.

U želji da što prije dođe u slobodnu domovinu, Petar Sekšo nakon 52 godine izbjivanja, vraća se u svoj rodni grad, da u miru se svojim i prijateljima proživi stare dane. Uspomena na barba Petra ostat će neizbrisiva u srcima svih onih koji su ga poznavali.

Komunalni radovi u gradu

Poslije oslobođenja mnogi gradski predjeli neki potpuno a neki pak djelomično izmijenili su svoju fizionomiju. U pojedinim predjelima još je do nedavno bilo ruševina nastalih u toku prošlog rata. Međutim, uz pomoć NO-a gradske općine u posljednje vrijeme vrše se objimni radovi na mnogim mjestima u gradu.

Na prostoru iza zgrade osmogodišnje škole, a koji je relativno najviše stradao u toku rata, postavljen je novi vodovod i kanalizacija, a na mjesto porušenih zgrada podignuta su tri cvjetnjaka, koji

se sada upravo dovršavaju. Tri djelomično oštećene zgrade adaptirat će se za potrebe nekih ustanova. Na trgu iza gradske slastičarne (ex Marušić) postavljaju se nove kamene ploče. Sav ovaj prostor uređuje se prema nacrtu ing. Bilinića. Postojeću zgradu na pomenutom trgu, a koja potječe iz doba renesanse, potrebno bi bilo renovirati, kako bi se bar donekle sačuvao njen prvobitni izgled.

U toku ove godine izvršit će se veći radovi na Gradskoj vijećnici, za što je već odobren i kredit.

Za potrebe pojedinih ku-

turno-prosvjetnih ustanova potpuno će se dovršiti zgrada (ex Bovan) u ulici Božidara Petranovića, čiji su radovi već započeli. Također će se dovršiti vanjski dio zgrade pokraj Narodnog kazališta. U neposrednoj blizini ovoga izgradit će se jedan javni nužnik.

Pored mnogih uredenih ulica nedavno su popravljene Stube Dragojevića, gdje su postavljene nove stepenice.

I u Crnici su započeli radovi na uređenju nekih zapuštenih ulica. Nakon što se u Biličkoj ulici postavi novi vodovod i kanalizacija, pristupit će se podizanju stepenica i ograđivanju zida. Na Staroj cesti u toku je izgradnja nove kanalizacije.

Radovi se vrše i u nekim ulicama u predjelu Plišac, gdje se također gradi vodovod i kanalizacija.

U Varošu su mnoge ulice i trgovi popravljani, a neki se sada popravljaju. Put koji vodi prema gimnaziji uskoro će se, čim završe radovi na postavljanju vodovoda i kanalizacije, pokockati, a na mjestima gdje je uspon izvršit će se spramkisanje. Na putu Jugoslovenske narodne armije za sada će se samo na jednom dijelu postaviti kocke. Nadalje, na željezničkoj stanici izgrađen je javni nužnik, čime je zadovoljena jedna prijevika potreba.

Dok narodna vlast uređuje grad posvećuje veliku pažnju, dotle ima još pojedinih nesavršenih građana, koji te napore na neki način žele umanjiti. Naime, često možemo vidjeti kako pojedinci na ulici sjedu diva ili pak uništavaju postojeće zelene površine. Kako se te pojave danomice dešavaju krajnje je vrijeme da se ove pozove na odgovornost.

Izgrađeno
110 metara obale

Prva faza radova na obali Vicka Krstulovića privodi se kraju. Za posljednjih nekoliko

tjedana postignuti su vidni rezultati. Dosad je podignuto 110 metara nove obale. Na ovom dijelu uskoro će se postaviti kamene ploče u širini od tri metra pokraj nadmorskog zida. Na dijelu obale od gata »Krka« do zgrade Narodne banke postavljaju se betonski blokovi, a zatim će se izvršiti nasipavanje tog prostora. Radovi na tom dijelu dovršit će se do kraja ove godine. Također se podiže nova obala u Docu od kuće Kužina do pristaništa za Martinsku.

Godišnja
skupština
društva
ekonomista

U srijedu 18. ov. mj. održat će se u klubu administrativaca godišnja skupština društva ekonomista.

Na skupštini, koja počinje u 18 sati, raspravljat će se o dosadašnjem radu društva, izabrat će se novi upravni i nadzorni odbor i na kraju će se donijeti program rada.

Uhvaćen
morski pas

U subotu 7. ov. mj. dolački ribar Grgo Bujas, prilikom lovljenja ribe, uhvatio je u Prokijanskom jezeru morskog psa, teškog oko 150 kg. U njegovoj utrobi nađeno je oko 40 kg raznovrsne ribe.

Skupština Narodne glazbe

U nedjelju 15. ožujka u 10 sati održat će narodna glazba svoju godišnju skupštinu u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća. Dnevni red je slijedeći: 1. Izvještaj o radu društva u prošloj godini, 2. Izvještaj nadzornog odbora, 3. Izbor novog upravnog i nadzornog odbora i 4. Program rada za 1953. godinu.

Postavljanje
novih kućnih
brojeva

Za popis stanovništva koji će biti obavljen 1. 2. i 3. travnja o. g. vrše se opsežne pripreme i u našem gradu. U tu svrhu u toku je postavljanje novih brojeva na svim zgradama, a koje će biti dogotovljeno do 15. ov. mj. zaključno. Tom prilikom skinuti su stari brojevi sa kuća.

Skreće se pažnja vlasnici zgrada da u najkraćem roku skinu sa zidova stare natpise od bivših osiguravajućih društva, kao i da obrišu kućne brojeve ispisane kredom.

ZAPAZANJA I PRIJEDLOZI

Izmjena naziva ulica

Na osnovu poziva na diskusiju o Nacrtu odluke NO-a gradske općine Šibenik o izmjeni naziva ulica u gradu, iznosim jednu primjedbu. Citajući nacrt začudio sam se, da se naziv »Ulica zablackih žrtava fašizma« jednostavno uklja. Razumljivo mi je mijenjanje te ulice u Trg Sime Matavulja, ali ne razumijem zašto i ne vidim razloga, da se nije mogla neka druga ulica u našem gradu nazvati imenom Zablackih žrtava fašizma, kad znamo koliko je naših drugova bilo mučeno i ubijeno u Zablacu.

Predlažem, da se onaj put od bolnice prema zgradama »Luke«, pa i dalje, nazove »Cestom zablackih žrtava fašizma«, jer su upravo tim

putem i vođenj naši drugovi na mučilišta.

• Drago Kovač

Zašto bez „Radenske“

Više od godinu dana u Šibeniku se ne može dobiti »Radenske vode«. Mnogi građani, koji iz zdravstvenih razloga moraju piti tu mineralnu vodu, prisiljeni su da istu naručuju u Drniš i Knin gdje je ima uvijek u dovoljnim količinama. Osim toga mi se nalazimo i na pragu nove turističke sezone...

Nije nam poznato, zašto u Šibeniku nema »Radenske vode«. A ako je u pitanju rentabilnost onda se pitamo: Kako je s »Radenskom« u ostalim mjestima? K. K.

Poruka roditeljima

5. ožujka ujutro, pred vrata mu se, da vidim što mu je. Imao sam što vidjeti: vrabac je bio naboden na kolac, i to kroz jedno krilo, kroz šiju (zatuļak) i kroz drugo krilo. Drvce, koje je prolazilo kroz tijelo nesretne životinje, bilo je zasijeno s obe strane i upadno pomnjivo izdijelano. Bilo mi je oamah jasno, da je mučenje toga vrapca, koje su nesumnjivo izvršili neka djeca, trajalo dosta vremena, da je bilo izvršeno u društvu, i da su mučitelji posjedovali već veliku prasku.

„Šitan“ problem

Naš grad je razdijeljen na nekoliko sektora: Grad, Varos 1., Crnica i t. d. Grad i osobito njegov centar obiluju poštanskim sanducima, dok ostan sektori saubo, ni ništa kao što je slučaj u Crnici. Građani toga dijela prisiljeni su da pjesace do samog centra ako žele baciti pismo u sanduk. Ne bi bilo teško, postaviti barem dva sanduka i tamo, jer bolje je da pjesači jedan poštanski službenik, nego svi ljudi sa tog sektora. Dajina do centra grada nije baš tako velika, ali nekome i to može biti teško. Bilo bi korisno, da se riješi i taj na oko »šitan«, ali za mnoge važan problem.

A to vjerojatno ne predstavlja venku teskoću i ne iziskiva naročite troškove.

Josip Zivković, gimnazijalac

Ni sekunde poslije 19 sati

2. i 3. ov. mj. nalazio sam se u zgradi gradske poliklinike gdje sam primijetio neke pojave, s kojima bi po mom mišljenju trebalo upoznati javnost. Riječ je o nelojalnom postupku drugarice Marije Grubišić, službenika Poliklinike.

Općenito uzevši, prateći odnos te drugarice prema drugovima i drugaricama koji su pristizali radi pregleda, može se reći bez pretjerivanja, da je njen stav bio brutalan, tako da su mnogi pacijenti negodovali. Navodim ova dva primjera:

2. ov. mj. kada je Dr. Gurdulić poslije pregleda ispisao pacijentima recepte, trebalo je još samo da drugarica Marija Grubišić zavede imena i prezimena imenovanih, da bi poslije mogli uzeti propisane lijekove. Međutim, na opće iznenađenje drugarica Grubišić to nije htjela, govoreći da je već 19 sati i da ona ni sekunde preko toga sata ne želi raditi, iako je sve to bio posao od nekoliko minuta.

Sutradan se ponovilo isto. Drugarica Grubišić ponovno je izjavila: »Zar ne znate da je 19 sati i ja neću ni sekunde poslije toga vremena raditi.« Tog momenta preostalo je da se za trojicu drugova izvrši upisivanje u knjigu.

Poznato mi je da u istom svojstvu radi kod Dr. Žokaija drugarica Senka Drezga, koja gotovo stalno sa liječni-

kom ostaje i do 20 sati opremajući bolesnike, a i njezin općeniti postupak prema bolesnicima zaslužuje pohvalu.

Čime može drugarica Grubišić opravdati takav svoj postupak? Drago Kovač

Sto je
s punomasnim
mlijekom?

U posljednje vrijeme su majke, koje hrane dojenčad s punomasnim mlijekom, dovedene u veoma mučan položaj. Dječji dispanžer dodjeljuje mjesečno 120 dkg punomasnog mlijeka. Za ont dojenčad, koja nemaju majčinog mlijeka, ta količina je nedovoljna, pa su te majke prisiljene da kupuju punomasno mlijeko u trgovinama. Nažalost, u našem gradu postoji samo jedna prodavaonica u kojoj se prodaje punomasno mlijeko. Vrlo često ta prodavaonica ostane po desetak dana bez mlijeka, što stvara velike teškoće u ishrani dojenčadi. Već preko 30 dana majke se svakodnevno raspituju kada će prispjeti ta dugoočekivana pošiljka punomasnog mlijeka.

Sasvim je suvišno isticati da drugi gradovi ne ostaju ni ti jednog dana bez punomasnog mlijeka, te se pitamo: Zašto ovakvo stanje mora da bude baš u Šibeniku? K. K.

Unapređenje ribarstva na kotaru

5. o. mj. u KSPZ Šibenik održano je prvo savjetovanje sa ribarima — zadrugarima sa cijelog područja kotara. Glavna tema savjetovanja bila je »Problemi ribarstva i borba za njegovo unapređenje.«

Vrlo bogata diskusija otkrila je slabosti u dosadašnjem radu i dala smjernice za bolji rad.

Prisutni predstavnici gotovo iz svih primorskih zadruga koje se bave ribarstvom — najslabnutiji poznavaoči mora opravdano su kritizirali kotarsko poduzeće »Riba« i zahtijevali da se osnuje zadržno poduzeće ili udruženje ribara pri KSPZ.

Najvažnija točka diskusije bila je nepravilno poslovanje poduzeća i stvaranje akumulacije na račun ribara. Ugovori o otkupu ribe, često se nisu poštivali, a cijene su uvijek bile niže nego kod ostalih poduzeća. Primjer: poduzeće Zadar, Split, nakupna stanica »Saran« i t. d. U nekoliko navrata ribari su poslali mukotrpno noćno rada, svoju ribu trebali bacati u more.

Mate Roman rukovodilac te grane pri Kotarskom savezu smatra, da su ribari izgubili prošle godine oko 10.000.000 Din. na ribi, a ta suma da je ostala poduzeću. Mišljenja, je, da je obračune trebalo vršiti poslije svakog »mraka«. No nije samo to, — kaže on — već ima i drugih slabosti, koje trebamo zajednički otkloniti. Poduzeće ne raspolaže stručnim kadrom, a to je narocito zapaženo kod neprihvaćanja jastoga, što zahtijeva stručnost, jer je ta roba delikatna. Naši zadrugari s nepovjerenjem gledaju na poduzeće. Ostalo ono u današnjem stanju ili se reorganiziralo u zadržno, trebat će izvjesno vrijeme da bi se povratilo povjerenje ribara.

Milivoj Juraga je istakao, da je naša glavna orijentacija na more. Vidimo razne elementarne nepogode za posljednjih nekoliko godina, a naš primorski krš nema neke naročite perspektive. Osnovna sredstva stalno jačaju, a time će porasti i proizvodnja. Ovladavanje modernim sredstvima ribarstva zahtijeva više snalažljivosti, upornosti i zalaganja, a naročito stručnosti.

Na Kornatima bi trebalo otvoriti nakupnu stanicu, jer i privatnici često borave na Kornatima i obrađuju maslinjake i svoja imanja, pa nuzgredno i love ribu. Ta riba je vrlo dobre kvalitete. Buduće poduzeće trebat će svojim brodovima krstariti po moru i prihvaćati ribu i otpremati je za tržišta i za industriju. Time će se postići bolji kvalitet. To već čine ostala ribarska otkupna poduzeća iz drugih ribarskih centara.

Nakon izmjene mišljenja između ribara i predstavnika poduzeća »Riba« Krste Turčinova, predsjednik

KSPZ Šibenik Ivan Goleš dao je nekoliko prijedloga ribarima.

Predloženo je, da se osnuju ribarski ogranci u poljoprivrednim zadrugama. Ogranci bi trebali samostalno raspravljati o svojoj grani, a zadruge bi ih posebno vodile, čime će se postići veća zainteresiranost ribara. Dosadašnja praksa pokazala se nezdravom. Ribarstvom se bavi manji broj ljudi u selu, dok ostale ne interesira ta grana, a zadržne skupštine i sastanci predresali su opće probleme zadruge. Akumulacija ribarstva nije izdajavana, ona je bila u sklopu opće akumulacije zadruge i trošila se na sve drugo, a najmanje na ribarstvo.

Ogranak ribarstva pri Savezu u vidu pododborna osnovan je na sjednici upravnog odbora 16. prosinca prošle godine na čelu sa Matom Romanom. Zaključkom sadašnjeg savjetovanja imat će taj odbor pune ruke posla, jer će tre-

bati na terenu ostvarivati zaključke pododborna i osnivati pododborne i ribarske ogranke u svim zadrugama koje se bave i ribarstvom.

Na kraju je zaključeno: Da se osnuje udruženje ribara zadrugara, a dosadašnje kotarsko poduzeće »Riba« da se pretopi u to udruženje. Taj zaključak se stavlja na diskusiju i pred organe narodne vlasti. U protivnom, zadruge će zahtijevati osnivanje svog zadržnog poduzeća.

Nadalje, poduzeće »Riba« je dužno srediti svoj bilansu i tražiti rješenje pitanja deviza, a poslije toga da se iste podijele zadrugama prema učesću u izvozu ribe i zatim da poduzeće bude ekspeditivnije u poslovanju i da što u kraćem roku prihvaća ribu, da poštuje ugovore, a to trebaju činiti i zadruge. Jedno takovim radom moći će se opravdati povjerenje, koje je u priličnoj mjeri izgubljeno.

Duje Benaf

ZA NAŠE POLJOPRIVREDNIKE

Suzbijanje štetnika na breskvama

Kovrčavost breskvinog lista je redovita bolest kod bresaka. Raspoznajemo je po tome, što listovi nabubre i pocrvene, nakon čega se osuše i otpadnu. Najčešće napada mlade izbojke i listove. Spada u grupu opasnih bolesti i, ako se ponavlja dvije do tri godine, breskva može lako da propadne. Obrana protiv ove bolesti sastoji se u tome, da do konca siječnja prskamo redovito sa najmanje tri postotnom rastopinom bordoške juhe.

Gnjiljenje napada uglavnom plod, a osobito za vlažnih godina. Suzbijamo je u toku zime prskanjem sa pet postotnom bordoškom juhom. Potrebno je naglasiti, da se ovo ne smije vršiti za vrijeme vegetacije i to niti u najmanjoj koncentraciji, jer je breskva inače za vrijeme vegetacije veoma osjetljiva prema bakru, kojeg sadrži bordoška juha.

Šupljikavost lista spada u red opasnih bolesti. Ako uslijedi velika zaraza može lako da otpadne lišće. Napada uglavnom plodove i lišće. Kod napada starijeg lišća na mjestu bolesti nastaju šupljine, dok na plodovima mrlje u obliku graška. Suzbijamo je prskanjem bordoškom juhom (galicom) u koncentraciji 3% i to po mogućnosti čim list otpadne. Kako sve bolesti suzbijamo bordoškom juhom, koja je najpristupačnija našim poljoprivrednicima, to sma-

tramo da uzgajajući bresake redovito provode zimsko prskanje.

Od štetnika na prvo mjesto dolaze lisne uši. Kako ih ima više vrsta, to ćemo se osvrnuti samo na neke, koje smatramo najvažnijim.

Ušnac napada breskvin list sa donje strane. Ušnac je zelče boje. Nakon izvjesnog vremena, poslije nego je napad uslijedio, list se počne kovrčati. Pri ovom bi se moglo ustanoviti da je nastupila kovrčavost, ali ako detaljnije pogledamo, naći ćemo štetnika. Ako je nastupila veća zaraza, ostaje nam jedina mjera suzbijanja: okidanje zaraženih grančica. U protivnom slučaju upotrebljavamo duhanski ekstrakt u koncentraciji 1—3%. U novije vrijeme uspješno se vrši suzbijanje sa tekućim DDT, kojeg upotrebljavamo u koncentraciji od 1%. Napominjemo, ako je napad veći, onda treba često prskati i to ponekad i do deset puta.

Ružičar napada cvijet breskve, najčešće za lijepog i suhog vremena. Današnja sredstva zaštite protiv tog štetnika nisu efikasna. Stoga ostaje jedina mjera suzbijanja: sakupljanje štetnika i njihovo uništavanje.

Na kraju bi preporučili voćarima, da svoja stabla zaštićuju isključivo u toku zime, jer će jedino na taj način voćka uroditi plodom.

Ing. M. L.

ZABAVA • POUKA • ZANIMLJIVOSTI

KOLIKO VRSTI RIBA IMA U NAŠIM VODAMA

Broj ribljih vrsta u našim slatkim vodama srazmjerno je veoma velik. Po mišljenju nekih stručnjaka broj iznosi 85, a drugi pak vele da se taj broj penje i do 119 vrsta riba.

Mnogo više vrsta riba ima u Jadranskom moru. Neki smatraju da ima oko 320 raznih vrsta riba, od kojih samo 100 vrsta služi za ishranu ljudi.

Politička prošlost zemalja Južne Amerike poznata je zbog vrtoglavog ritma kojim izbijaju revolucije i mijenjaju se vlade. Evo jedne statistike: Paragvaj je imao 22 predsjednika u 32 godine; Ekvador 13 ustava između 1830. i 1950. godine, te 27 revolucija u 25 godina; Čile između 1931. i 1932. godine imao je 5 predsjednika i dvije voj-

ne diktature; u samoj jednoj godini, 1930., predsjednici Brazila i Bolivije, Peru-a i Argentine bili su silom zbačeni; u 1932. godini došlo je do jedne revolucije protiv Getulija Vargasa, predsjednika Brazila, jedan rat između Bolivije i Paragvaja, zatim između Peru-a i Kolumbije; a u Meksiku prisilna demisija predsjednika Ortiza, dok su između 1913. i 1928. bila ubijena tri predsjednika Meksika. Pred malo vremena general Batista preuzeo je vlast na Kubi državnim udarom.

Nemirne zemlje

Najsišnija žva bica

U jednom gramu zemlje može se smjestiti 5,10 i 25 puta više mikroba nego što ima svih ljudi na

NAJGUŠĆE NASELJENA ZEMLJA NA SVIJETU

Belgija je najgušće naseljena zemlja na svijetu, jer u njoj živi prosječno 276 stanovnika na jedan kvadratni kilometar. Prosječno u cijeloj Evropi gustoća iznosi samo 53 stanovnika na jedan kvadratni kilometar, dočim u našoj zemlji ona iznosi oko 63 stanovnika.

zemljinjog kugli. Tri sata poslije mučenja krave u jednom kubnom centimetru mlijeka nalazi se otprilike oko 200 hiljada bakterija. Poslije 24 sata količina ovih bakterija već iznosi 59 miliona, a nakon 48 sati ima ih 1.023 miliona.

Neki naučenjak je izračunao da bi jedna vrsta bakterija, koja se naročito brzo razmnožava, kad bi imala povoljne uslove, stvorila za jedan dan 4772 biliona sebi sličnih ćelija. Za tri dana ovih bakterija bilo bi toliko da bi njihova težina iznosila 5 miliona i 700 hiljada kilograma.

INDIJSKO ZITO I MAJMUJI

Horace Holmes, šef jedne američke delegacije poljoprivrednih stručnjaka, izjavio je na povratku iz Indije, da je kromično siromaštvo ove zemlje posljedica velikog broja majmuna. Nitko ne može kazati koliko u Indiji ima majmuna, ali da ih ima na milione, kao i da unište ogromne količine žita, to je poznato. U mnogim mjestima broj majmuna potpuno je jednak broju stanovnika. Poslojao bi, svakako, jedan izlaz: pobiti majmuna. Ovo je nemoguće, jer mnoga indijska plemena smatraju majmune božanstvima. Sama pomisao na likvidaciju majmuna izazvala bi kod tih plemena pobunu.

Kako nastaju »krvave« kiše

U proljeće 1901. godine u Hercegovini je padala kiša crvene boje. Narod je bio preplašen tom čudnom pojavom i to je smatrao nekim vrlo lošim odnosno kobnim znakom.

Međutim, šta je u stvari ta »krvava« kiša. Ništa drugo, nego obična kiša pomiješana sa crvenom prašinom. Ako negdje ima prostirani poljana i pustarije koje su prekrivene crvenom sitnom prašinom kao u afričkoj pustinji ili na vulkanskim predjelima Australije, pa tamo nastanu snažni vjetrovi i or-

kani, onda oni tu crvenu prašinu dignu visoko u zrak — i efo prilike da kiša dobije crvenu boju.

Pronađen kradljivac po otisku noge

Od strane engleskog suda u Glasgow-u bila je izrečena kazna jednom čovjeku radi krađe. Jedini dokaz o izvršenoj krađi bio je otisak lijeve noge okrivljenoga. Inspektor policije, George Maclean, našao je otisak noge na čeličnoj blagajni, koju je optuženi obio. Ovo je bilo dovoljno da se istog uhapši, jer kako kaže Maclean, mogućnost da su dva otiska noge jednaka, jest jedan prema deset tisuća milijardi.

jedno novo poglavlje u sudskoj povijesti.

ELEKTRIČNE STOLNE LAMPE BEZ ŽICE

To je jedan od najnovijih uspjeha tehnike. Kao što na selu, gdje nema električne struje, nosimo običnu petrolejsku lampu kuda hoćemo, tako je sada napravljena i električna stolna lampa — bez žice. Možemo je nositi po sobi i staviti gdje želimo, a ona svijetli, iako nije žicom spojena za električni vod. Ta lampa prima električnu energiju pomoću radiovalova iz predajnika, koji je postavljen negdje u uglu sobe, a ničim nije spojen sa lampom.

Snaga insekata

Insekti su razne bube, mravi, pčele, leptiri i slično. Oni su sitne životinje ali su prema svojoj veličini često veoma jaki. Tako buba-jelen može u svojim jakim čeljustima da drži predmet težak 200 grama, dok je on sam težak svega dva grama. Znači da može ponijeti teret sto puta teži od samoga sebe. Ako njegovu snagu uporedimo sa snagom čovjeka, onda bi čovjek od 80 kg trebao da podigne teret od 8 hiljada kilograma.

sligne visinu na koju skoči buha, prema svojoj veličini.

Pčela može u jednoj sekundi da prenese teret težak za tri četvrtine njene težine, 15 metara daleko.

Veoma snažna krila mogu imati neki leptiri. Tako postoji leptir koji preleti od Sjeverne Afrike do Skandinavskih zemalja što predstavlja razdaljinu od 4500 km. Prilikom ovog ljeta on preleti čitavo Sredozemno more bez spuštanja, što iznosi udaljenost od 700 km.

Ovako velike napore insekti mogu podnijeti, jer imaju veoma razvijene mišiće, te prema svojoj veličini u snazi nadmašuju često i velike i jake životinje.

INTELEKTUALNA PRODUKCIJA

»Medunarodno društvo za zaštitu literarnih i umjetničkih djela« u svojoj reviji, koja se izdaje u Bernu, objavilo je statistiku o intelektualnoj produkciji u svijetu u toku 1950. godine.

Najviše knjiga je štampano u Njemačkoj i to 22388, zatim slijede Velika Britanija sa 17072, Francuska sa 11850, SAD sa 11022, Italija 8589, Austrija 3788, Švicarska 3527 i Švedska 3506 knjiga.

Ili na primjer buha može da skoči u visinu za 200 puta onoliko koliko je sama velika. Ako je uporedimo sa čovjekom, onda bi čovjek prosječne veličine trebao da skoči u vis 360 metara pa da do-

SPORT

Tečaj za nogometne suce

Povjereništvo nogometnih sudaca u Šibeniku organizira tečaj za nogometne suce, koji će početi 12. o. mj. u 19 sati u prostorijama NK »Šibenik«.

Za ovaj tečaj se dosad prijavilo samo četiri kandidata što je zaista malen broj. Bilo bi poželjno da se prijave i oni nogometaši, koji su prestali igrati. Tečaju bi svakako trebali prisustvovati i svi aktivni igrači »Šibenika« i »Jadrana«, kao i ostali prijatelji nogometa, koji bi se na ovaj način detaljno upoznali s pravilima nogometne igre.

Osnovano sportsko društvo »Galeb« u Ražinama

Inicijativni odbor za osnivanje sportskog društva Tvornice i valjaonice aluminija — Ražine održao je 5. ov. mjesni osnivačku skupštinu, na kojoj je prihvaćen pravilnik sportskog društva. Novo društvo dobilo je ime SD »Galeb«.

Na skupštini je donesen program rada za 1953. godinu, u kome se, između ostalog, predviđa da se osnuje nogometna, kuglaška, jedrilčarska, košarkaška odbojkaška i stolnoteniska te šah sekcija. Dosad se za sve te sekcije prijavilo preko 120 članova.

Sportska igrališta SD »Galeb« bit će izgrađena dobrovoljnim radom njegovih čla-

nova. Skupština je izabrala upravni odbor od 17 članova na čelu s drugom Ferdinom Krajinom. D. Gnjidić

Garnizonsko takmičenje

Prošle subote započelo je nogometno prvenstvo između pojedinih garnizona JRM. Na igralištu u Mandalini »Šibenik« je pobijedio »Korčulu« sa 2:1 (1:0), dok je na Vjsu odigrana utakmica između garnizona Splita i Vjsa. Pobijedio je »Split« sa rezultatom od 8:1 (4:0).

»Šibenik« - »Jadran«

U okviru priprema za predstojeće prvenstvo hrvatsko-slovenačke lige »Šibenik« će u nedjelju odigrati prijateljsku nogometnu utakmicu sa svojim lokalnim rivalom »Jadranom«.

Primamo i otpremamo svakovrsnu robu kopnom i morem.

Vršimo sve poslove oko utovara = istovara = uskladištenja.

Raspolažemo vlastitim skladištima.

CIJENE DOSTA UMJERENE!

Šaljite vaše pošiljke na našu adresu i uvjerite se u tačnost i povoljne cijene!

Telefoni: 3-94 sekretarijat-knjigovodstvo
4-11 špedicija
4-10 istovarna stanica
Telegram: »Jadran« Šibenik

JADRAN
GRADSKO TRANSPORTNO PODUZEĆE
ŠIBENIK
Tekući račun 531 - T-138 kod Narodne banke Šibenik

NOGOMETNI KLUB »ŠIBENIK«
VESELA PLAVA NOĆ 14. III.